

in tegenstelling, naar men gezien heeft, tot het beschouwen van Racine's leven en tot het beoordeelen van zijn theorieën, waardoor wij ons bij alle geboeidheid toch nooit ten volle bevredigd gevoelden.

Niettemin spreekt het naar mijn meening tevens vanzelf, dat deze winst en deze verdieping slechts onderdeelen kunnen zijn van hetgeen de aanraking met Racine's kunst ons leveren kan; de schildering, of evocatie, van het verre verleden der Europeesche menschheid is van die kunst niets anders dan één der elementen.

Ook aan eigen tijd heeft Racine elementen ontleend. Menigmaal reeds is de opmerking gemaakt: deze personages, die voortdurend de woorden „Madame” en „Seigneur” in den mond nemen, die zich bijna steeds in hoofsche wendingen uiten, in wier spreken slechts bij hooge uitzondering, als de hartstocht hun eindelijk toch waarlijk te sterk wordt, de natuur de overhand krijgt, en die, zoo zij moeten sterven, op het oogenblik zelf dat zij afstand van het leven zullen doen, omstandig, in welgekozen bewoordingen en afgeronde perioden, betoogen dat en waarom zij er vrede mee hebben — het zijn hovelingen van Lodewijk XIV. Men moet dit ten deele beamen. Het zal wel juist zijn, dat Racine bij het creëren van Bérénice, die naar men gezien heeft door den gebiedder der wereld ondanks hemzelf uit zijn leven wordt verwijderd, gedacht heeft aan Marie de Mancini, daar immers ook zij eenmaal aanleiding had, aan Lodewijk XIV, die haar liefhad en haar toch niet wilde huwen, toe te voegen: dat hij weende hoewel hij toch heel goed wist, het maar voor het zeggen te hebben. Te meer zoo, daar de historische Berenice onder Racine's handen een opmerkelijke verandering heeft ondergaan; in de werkelijkheid toch was deze Joodsche koningin een rijpe, gewiekste en hardnekkige minnares, die aan een lange verbintenis het recht ontleende, haar eischen te stellen; bij den dichter daarentegen is zij een jonge vrouw, van wie een veredelende invloed op Titus uitgaat, en die zich met dezelfde, eenigszins klaaglijke schuchterheid gedraagt, welke aan Marie de Mancini eigen geweest schijnt te zijn. Het zal ook wel juist zijn dat personen, door Racine aan het hof ontmoet, mede verantwoordelijk zijn voor zijn Oreste, die bij al zijn bezetenheid, toch tegenover Pyrrhus weet op te treden als een beleefd en geduldig ambassadeur. Xiphares, een Oostersch prins en zoon van den woesten Mithridates; Achilles, niet bepaald bekend om zijn meegaandheid, anderen nog die bij historici als volkomen antiek verschijnen, gedragen zich van tijd tot tijd bij Racine met de zachtzinnigheid en de omzichtige wellevendheid, welke de dichter in verfijnde adellijke jongelui uit zijn omgeving kan hebben aangetroffen en gewaardeerd. Théramène, die zijn kuischen pupil Hippolyte de